№ 24.

Redakcija un kantoris: L. Miesnieku ielā 12. Tālrunis 80-69. Pasta kaste 842. Telegramu adrese: Rīgā, — Laikmets. Redakcija atvērta no 5—7 vak. Kantoris darbdienās 8—6 vak., svētdienās 8—10 rītā.

Rīta laikraksts

LAIKMETS

Abonešanas maksa: 1 mēn. bez piesūt. Ls 1.50 ar piesūtīšanu Ls. 1.80, uz ārzemem — Ls. 3.

6 sant.

Sludinajumi: viensl. petit rinda tekstā 50 sant., slud. daļā, firmu un izpriecu slud: 20 s., pārejie 14 sant., darba piedāv. 6 sant. + 5% sludin. nod. No ārzem. 100% dārg

1. gads | Sestdien, 29. novembrī | 1924

Awischu isdalamàs weetas,

kuras sanehmuschas „Laikmetu" pahrdoschanai pa numureem, luhdsam **nokahrtot rehkinus par** nowembra mehnesi peesuhtiteem eksemplareem, kà ari pasinot, **zik eksemplaru suhtit dezembra mehnesi.**

„Laikmeta" kantoris.

Gatawojas

Wehl naw isschuwuschas pagahjuschà karà isleetàs asinis. Wehl wisur rehgojas drupu kaudses. Wehl us ik sola sastopam kroplus — bet jau atkal sahk schwadsinat eerotschus. Spanija jau ilgu laiku karo ar rifkabileem. Naw wehl aismirstas Italijas usstahschanàs pret Greekiju, ne Anglijas rihziba Mosulà.

Tagad atkal tuwos austrumos sawetkas draudoschi mahkoni. Anglija sawelk spehkus Egiptê, lai apspeestu tureenes nazionalistisko kustibu, kura ir newehlama Anglijas imperialisteem — kapitalisteem.

Egipte pehdejà laikà draudeja isslihdet no winu rokam.

Anglijas kareiwiskai usstahschanai par eemeslu — kahda generala noschauschana. Lai usturetu sawu waru un godu, Anglijas waldibai jaapspeesch egipteeschu tauta. Weena zilweka dehl tiks noslepkawoti tuhkstoschi — un miljoni. Wiss tas par godu Anglijas imperialisteem.

Ja wehl leelà kara sahkumà dalu strahdneezibas wareja apmulkot ar daschadàm frasem, tad tagad teem wairs newarès eestahstit kapitalistu ideologi, ka karsch teek wests brihwibas, brahlibas un meera dehl. Strahdneeziba it labi tagad saprot kara ihstos zehlonus, eemeslus un mehrkus un ari to, ka karsch stiprina kapitalistu waru un aisstahw winu interefes. Nahkamà kara gadijumà, jau noslehgtas daschadas walstu saweenibas, par kopeju usstahschanos.

Minetàs saweenibas pahrgrupejas un papildinas pehz patreisejeem politisteem apstahkleem.

Beidsamà laikà ari Kreewijas kontrrewoluzionari sahk atdsihwotees un kà leekas gatawojas us jaunu karu pret Padomju Kreewiju, kurà bes schaubam tiks eewilktas ari zitas walstis, ihpaschi kaiminos.

Patlaban nodibinatà Rumanijas-Deenwidslawijas, Tschecho-Slowakijas un Italijas apweeniba, leekas, naw nekas zits, ka preekschsoli turpmakeem kara darbeem. Ari brunoschanàs turpinas, neskatotees us daschadàm atbrunoschanàs un meera konferenzem. Lihds ar to pecaug wisu walstu kara budscheti, kuru sumas gulstas us strahdneezibas plezeem.

Walstis peeaug atkal kara ruhpneeziba, kas us laiku bija apklususi. Tani weetà, lai raschotu dsihwei derigas mantas, teek raschoti isnihzinaschanas eerotschi.

Sinatne kalpo karam. Arweenu beeschaki dsirdami jaunisgudrojumi: gan nahwigas gahses, gan nahwes stari, aeroplani, kara kugi. Ar radio un elektribas palihdsibu teek isgatawoti mechaniski kaujas rihki — slepkawoschanai. Armiju sastahws, wisàs walstis, daudz leelaks, kà bija pirms kara. Ko wiss tas nosihmè? Tas nosihmè, ka kaut kas teek darits, strahdneezibai ais muguras, jaunu kara schausmu prowozeschanai. Patreisejà brihdi, wisàs semès, strahdneeziba atkratas no wiltus wadoneem. Strahdneeziba wisà pasaulê paleek rewoluzionara, tapehz kapitalisti, lihds ar strahdneezibas nodewejeem grib atkal nolaist winai asinis.

Wisas sihmes rahda, ka esam atkal kara preekschwakarà.

Bet tagad lai kapitalisti un winu waldibas eewehro, ka tagad naw waigs tschetrpadsmitais, bet diwdesmitzeturtais gads. Strahdneeziba no pagahjuschà kara daudz ko mahzijusees. Wina nelausees sewi dsiht kà kauschanai nolemtus lopus, padarot sewi par fisisteem un garigeem wergeem.

Karsch buhs strahdneezibai par postu. Strahdneezibas usdewums ir jaunas nahkotnes weidoschana, bet ko zaur karu draud aiskawet un apturet. Strahdneeziba karà tiks galigi nowahjinata un padota us ilgaku laiku galigà kapitalisma werdsibà.

Lai wisu to nowehrstu, tad strahdneezibai noteikti un wiseem lihdsekleem jausstahjas pret jauna kara warbuhtibam.

Darba schkira, esi modra!

Jahnis.

Anglu-egipteeschu konflikts

Pehz daschu ahrsemju laikrakstu sinam, generala Li Steka nogalinaschana pawisam neesot par eemeslu tagadejam anglu-egipteeschu konfliktam. Tas bijis tikai ismantojams gadijuma eemesls tam stahwoklim kahdu Anglija eenehmusi nupat. Anglu nota Egipteibijusi tikaita politiskà kursa sekas, kursch isstrahdats jau pirms generala nonahweschanas. Galwenais punkts Anglijas notà ir par egipteeschu karaspehka aissaukschanu no Sudana. Pateesibà ta jau ir augligà Sudana aneksejschana no Anglijas, kas war issaukt neparedseti swarigas sekas starptautiskà politikà.

Pehz pehdejàm sinam redsams, ka Anglija konzentrè karaspehku un sloti, lai wajadsibas gadijumà tee buhtu kaujas gatawibà. Egiptê noteek grandiosas anglu karaspehka parades, lai eebaiditu tautu un tai waretu diktet sawus zeetos noteikumus un diktaturu.

Anglijas konserwatiwà prese apsweiz sawas waldibas aso usstahschanos Egiptes notikumos. Liberalà prese pastrihpo anglu notas draudoscho raksturu, bet tomehr pret to neprotestè. Strahdneezisktà prese eeteiz greestees anglu-egipteeschu konflikta atrisinaschanai pee Tautu saweenibas. Amerikanu „New Jork Wordl" norahda us Baldwina patgalwibu un Anglijas imperialisma mehrkeem. Amerikanu prese prasa, lai Amerika schai konfliktà eemaisas, un wajadsibas gadijumà rihko Egiptê interwenziju. Anglu ofiziosà prese asi noraida katru „eemaisischanos Anglijas eeksch. darischanàs". Hawass sino, ka frantschu diplomatistàs aprindas ar ahrkahrtigu interesi seko Egiptes notikumeeem, zeredamas, ka konfliktu isschkirs Tautu saweeniba. Tas pats Hawass sino, ka Franzija, kaut ari saistita ar weenoschanos pabalstit anglu protektoratu Egiptê, tomehr schai konfliktà neeejaukschotees. Italu faschistu organs „Epoka" raksta: „Italijai naw eemesla eejauktees tagadejà konfliktà, jo naw paredsams, zik preeksch winas buhs isdewiga turpmakà situazija. Bet tà kà Anglija weena pret wisem sawus ihpaschumus aisstahwet newar, tad winai nepeezeeschami sabeedrotee, kuru starpà war buht ari Italija. Tomehr schai sabeedribai jateek atalgotai un Italijas turpmakà politika Egiptes jautajumà atkarasees no Anglijas atteezibam pret Italiju.

Tautu saweenibas aprindas, pehz „Hawasa" sinam, norahdijuschas, ka bes treschàs walsts eejaukschanàs, Tautu saweeniba pee konflikta isschkirschanas newarot kertees.

Budschets un walutas stabilisazija Padomju Kreewijà.

Walutas, naudas kursa stabilisazija muhsu laikos ir weens no galwenakeem usdewumeem loti daudzàs leelwalstis, kà peem. Franzijà, Wahzijà, Kreewijà un zitur. Schim jautajumam teek peegreesta nopeetna wehriba. Un ne bez pamata. Pee nepastahwiga — pa leelakai dalai krihtoscha — naudas kursa naw eespehjama saimneezisktàs dsihwes kahrtiga gaita. Saimneezisktà dsihwe guhs zeetu, droschu pamatu sawai tahlakai attihstibai weenigi pee stabilas, neswahrstoschas walutas.

Sewischki semu naudas kurss wehl newisai sen bij kritis un turpinaja kristees Padomju Kreewijà. Tapehz ari ihsumà der paainteresetees, waj winai isdewees nostiprinat sawu rubli, jeb paschreisejais rubla swahrstigais stahwoklis ir usskatams kà pahrejoscha parahdiba.

Schà gada pawasari, kad tika isweesta rubla kursa stabilisazija, loti daudzi domaja, ka naudas kursa stabilisazija Kreewijà neisdosees. Tika issazitas domas, ka jaunais walsts budschets, us kuru japahreet 1. okt. sch. g., issauks jaunu naudas kursa krischanu. Schis domas pamatojàs us to, ka usskatija par neeespehjamu sastahdit 1924./25. g. budschetu bes istruhkuma, kura segschanai buhtu jakeras pee pahrmehrigas papira naudas drukaschanas, kas neapschaubami issauktu jaunu naudas kursa krischanu.

1924./25. g. budschets Pad. Kreewijà ir sastahdits un apstiprinats, wismaz sawos pamata ziparos un prinzipos. Kahdu ainu tas rahda?

Jaatsihst, ka budschetu Padomju Kreewijai ir isdewees sastahdit bes istruhkuma un pee tam selta rubkos leelaku, kahds bij pehrn ar istruhkumeem (1923.—24. g. budscheta kopsuma lihdsinajàs 1.912 milj. selta rubiu; 1924.—25. g. — 2.100 milj. selta rublu). Budscheta eenahkuma daļa eeslehdz sewi starp zitu ari sudraba naudas papildu islaidumu par 80 milj. rbl.

Isdewumos raksturigi ir tas, ka pabalsts ruhpneezibai, salihdsinot ar pehrnejo budschetu, teek samasinats no 82 milj. us 59 milj. rbl., kurpretim isdewumi semkopibas pazelschanai un neraschas seku apkaroschanai ir paaugstinati no 50 milj. us 88 milj. rbl.

Jaatsihmè wehl isdewumi tautas isglihtibai; — tee schi gada budschetà sastahda 260 milj. rubiu (pehrn — 215 m. rbl.), t. i. isdewumi, salihdsinot ar pagahjuscho gadu, ir peeauguschi par apm. 20 proz., kamehr wisa budscheta kopsuma peeaugusi tikai par 10 proz. Salihdsinajuma dehl norahdisim, ka 1913. g. Kreewija isdewa tautas isglihtibai 275 milj. rublu tajos apgabalos, kuri atrodas us tagadejàs Pad. Kreewijas teritorijas. Sinams, tagadejam rublim nepeemiht meera laika rubla pirkschanas spehjas — tas lihdsinajas apm. meera laika ½ rublim! Bet sawu agrako pirkschanas spehju ir saudejis netik ween Padomju rublis' bet ari Amerikas dollars; to peerahda Pad. rubla un dollara wehrtibu atteezibas pirms kara un tagad — kà toreis, tà tagad 1 dollars maksà 1 rbl 94½ kap. padomju naudà.

Tà tad iswestai naudas stabilisazijai no jaunà budscheta nekahdu breesmu nedraud. Istruhkuma weetà, kas waretu nowest pee naudas kursa krischanas, ir pat 60 milj. rbl. leela reserwes suma daschadeem neparedseteem isdewumeem.

Bet sinamà mehrà naudas reformu war apdraudet ari nepeeteekoscha papira naudas nodroschinaschana ar seltu un stabilu ahrsemju walutu (dollareem, mahrz. sterlineem).

Naudas kopsuma Pad. Kreewijà lihds ar saimneezisktàs dsihwes attihstibu wairojas. Tà schi gada sahkumà tà lihdsinajàs 320 milj. rbl., 1. okt. 1924. g. — apgrosibà bij ap 650—700 milj. rbl. un 1 okt. 1925. g. buhs ap 1000 milj. rbl. Te naw peeskaitita ta nauda, kas atrodas atsewischku pilsonu usstrahschanà. Us 1. oktobra sch. g. naudas kopsuma istaisija ⅓ no preekschkara naudas kopsumas.

Tà tad naudas kopsuma peeaug. Par zik papira nauda ir nodroschinata ar seltu un stabilu walutu? Par normalu usskata, ja 25% no papira naudas sedz ar seltu waj stabilu walutu. Pad. Kreewijà teek segts ne 25 proz., bet 50 proz. Tà tad ari no schis puses naudas reformai breesmas nedraud.

Naudas reformas iswaschanu Pad. Kreewijà war usskatit par isdewuschos. Tas dod eespehju netikween nostahdit eekschejo saimneezisko dsihwi us normaleem pamateem, bet ari stahtees zeeschakos tirdsneezisko sakaros ar kaiminu walstim. Latwijas ruhpneezibai tas ir sewischki nepeezeeschams; saimneezisktà saistischanàs ar Pad. Kreewiju mums war atnest weenigi labumu un sinamà mehrà nodroschinat tirgu muhsu ruhpneezibai.

Stars.

Laikrakstu apskats

Taisnojas, noleedsi un ... turpina denunzet

Par muhsu awisê nodrukateem sozialdemokratu pilnàs beedru „sapulzes nekreetnajeem usbrukumeem ahrpus schis partijas stahwoschai strahdneezibai, „Sozialdemokrats“ neganti noskaitees, taisnojas, noleedsi un turpat us weetas turpina denunzet. Neleelajà rakstà wisi nesozialdemokratiskee strahdneeki un winu preses organi wairak kà desmit „reises nosaukti par komunisteem, kas Latwijas politiskà terminologijà nosihmê „bahs winus zeetumà!“ „Mehs nedenunzejàm neweena“, saka „S. D.“ un tuhlit peebilst: „tee ir komunisti, kas darbojas legalàs organisazijàs un isdod legalus laikrakstus.“ „Mums kategoriski japasino, ka Bruno Kalninsch tà par Laizenu, Paegli un Galeneeku naw teizis“, raksta trekneem burteem „S. D.“ un tuhlin turpina: „Komunisti par upureem iswehlejuschees sawus legalos darbineekus... Sem legalàm smaskam paslehpuschees komunisti“ u. t. t. Leelaku zinismu par to, ar kahdu runà schis nekà nenoleedsoschais „S. D.“, sawas partijas melu noleedsejs, gan pateesi gruhti eedomatees. Tas pats isteikts S. D. Rigas org. pilnas beedru sapulzes atreferejumà, kur wisi, no s. d. pa kreisi stahwoschee strahdneeki, nosaukti par komunisteem, pee kam schis wahrds atkahrtots daudsas reises, un tapat kwalifizeti laikraksti „Laikmets“, „Weeniba“, „Добрые Вести“ un „Unser Weg“. S. d. nesin, ka pehdejais laikraksts jau labi sen nepastahw, bet ka winsch ir komunistu laikraksts, tas wineem neapschaubami sinams. Turpat peekodinats strahdneekeem mihlet tikai sozialdemokratus kà weenigo masu partiju Latwijà. Warena masu partija, kurà ir tikai 1500 beedru, bet us kuras Rigas org. pilnàm beedru sapulzem eerodas 50 beedru!

Tahlak „S. D.“ pasaka, ka „Laikmets“ gribot isnest atklahtibà slehgtà beedru sapulzê turetu runu. Waj ta naw paschatsihschanàs, ka tahda runa teescham tureta? Mums jasaka, ka apstiprinajums wisam tam, kas muhsu laikrakstà bij rakstits par s. d. sapulzi, nahzis ari no kahda zita schis partijas beedra. Tàpat mums sinams, ka s. d. ar skubu meklê wainigos, kas newareja panest s. d. nekaunibu pret strahdneeleem un pateiz to atklahtibai. Weens tahds aisdomàs turetais jau esot isslehgts no partijas. Buhtu soz. dem. godigi, wini netaisnotos un nemelotu, bet atklahti pateiktu: „Mums ar „komunisteem“, t. i. wisu nesozialdemokratisko Latwijas strahdneezibu naw neka kopeja, mehs gribam apweenotees ar masineekeem un, tapat kà wini, usskatam par sawu usdewumu wiseem lihdsekleem zihnitees pret strahdneezibu, lai nesaudetu siltàs atteezibas ar pilsonibu un ne masak siltàs weetas,“ tad mehs teiktu, ka tee ir godigi renegati. Bet tagad mums par wineem jaruna sozialdemokratu paschu wahrdeem: „Demagogija, apsinigi meli un insinuazijas pret saweem politiskeem pretineekeem ir winu mihkstakee zihnas lihdsekli. Tahdas nekitribas nedrihkst strahdneeku widû eeweestees. Winas galigi war sagiftet strahdneeku sabeedrisko apkahrtni un nokaut winu etisko apsinu.“ Japreezajas, ka strahdneeziba raisas no schahdeem laudim walâ.

Latwija

Skrunda. Strahdneeku paschdarbiba. Jau no wezeem laikeem skrundeneeki pasihstami kà leeli kauschli. Schis nemeera gars winos mahjo wehl i tagad, tikai tas peenehmis zitadu weidu. Strahdneeks sawu nemeeru ar tagadejo stahwokli, isteiz darbojotees sawàs beedribàs. No 1921. g. sahkuma scheit darbojas Skrundas Strahdneeku Beedriba us patstahwigeem arodbeedribas statuteem. Lai beedribu daritu ehrtaki peeejamu beedreem, tad winai pagastà pastahw 2 nodalas. Pee nodalam eerihkoti lasamgaldi Beedribas paschdarbibas pazelschanà beedri nogrupejuschees sekzijàs: amatneeku, massemneeku, darba jaunatnes un sporta. Bes tam musikalee beedri nodibinajuschi puhteju orkestri (8 zilw.), kursch skaitàs labakais apkahrtnê. Par abàm nodalam un zentru ir paschreis 220 beedru. Galwenà beedribas darbiba kulturelà laukà ispauschas ahrpusskolas isglihtibas lekziju sarihkoschanà, kuras scheit atrod leelu peekrischanu. Skolu dsihwê beedriba aissargajusi skolotajus no semneezibas saschistiskajeem usbrukumeeem. No pat pascha sahkuma strahdneeziba ir sapratusi ari kooperatiwu leelo nosihmi. Kopà ar progresiwo laukstaimneeku un jaunsaimneeku dalu, strahdneezibai weetejà kooperatiwà peeder wadoschà loma. Loti plaschi kooperatiwà nostahdits kulturelais darbs. Ir biblioteka, kura peeeetama wiseem par brihwu. Plascha ir grahmatu nodala ar „Daile un Darbs“, „Kult. Balss“, „Jaunàs Kulturas“, „Letas“ u. t. t. isdewumeem. Wisu wirseenu laikraksti un schurnali. (Us laikraksteem 99 abonenti, us schurnaleem 182). Pagasta paschwaldibà ar schà gada wehleschanam strahdneeku srakzija eeguwusi 10 weetas (agrak 9). Kalps.

Ramka. Strahdneeziba pagasta wehleschanàs isgahja sem diweem saraksteem, kambehl ari saprotams apweenotà wezsaimneeku saraksta pahrswars. No 21 weetam strahdneekeem un jaunsaimneekeem buhs 10 un wezsaimneekeem 11 weetas. Atbildiba par neweiksmem kriht us saraksta Nr. 2, (mas. un jaunsaimneeku un lauku darba lauschu sarasts) kuras preekschstahwji negribeja usstahdit weenotu saraksta. Wehleschanàs no apmehram 2000 wehletajeem peedalijàs tikai ap 800, galwenàm kahrtam wez- un jaunsaimneeki. Sawu newihschibu strahdneekeem nahzàs samaksat ar pazeetigu saimneektehwu waras neschanu.

Salihdsinot ar eepreekschejàm wehleschanam, tagadejàs strahdneeki tomehr eeguwuschi 1 jaunu weetu. Schis wehleschanas lai noder par pamahzibu strahdneezibai turpmakàs zihnàs. Orions.

Dauguli. Daugulu pag. eewehleti jaunsaimneeki 6, wezsaimneeki 6, bessemneeki 3. Pagastà ir 2 skolas, ar loti neehrtàm telpam. Pateizotees strahdneeku wairakumam agrakà padomê, nolemts pahrbuwet weetejo pili par 6 klš. pamatskolu, materials jau sagatawots, un preekschdarbi weikti. Lai nahkoscheem saimneekeem ir griba darbu turpinat.

Patmihlis.

Sauka. Kahdam weetejam skolotajam, kursch ir rosigs darbineeks laukstrahdneeku organisazijà un strahdneeku srakzijas lozeklis pagasta padomê, aprinka polizija nedod welosipeda braukschanas atlauju. Demokratiskà walsti tas sawadi gan isklausas, bet Saukà tomehr noteek. Darba semneeziba, kura eestahjusees sawà laukstrahdneeku organisazijà, lai nedomà wairs ne tikt pagasta aissargos, ne dabut eerotscha waj welosipeda atlauju. —UK—

Ruzawa. Weetejee apsuduli sludina pastardeenu us 6. februari 1925. g. — Daschi no tizigeem jau steidsigi pahrdod sawu eedsihwiti un gatawojas uz Pestitaja sagaidischanu.

23. nowembri muhs apmekleja „mahkslineeki“ no Leepajas, rahdidami ihstu „tejateri“. Daschi no mahkslineekeem bij tahdà sajuhsmà, ka knapi us kahjam turejàs.

Apmekletajeem no schahdeem balagneem gan wajadsetu atturetees. B.

Lisums. Dserschana scheit sasneegusi neredsetus apmehrus. Diwas noliktawas un spirta dedsinatawa, kà ari likeeru fabrika nespehj peegahdat nahwigo dsiru un steidsigi teek zelti jauni trakteeri. Kulturelà dsihwê klusums. Strahdneeki neorganiseti. Daschadi sektanti un pesteli strahdà un eewahz bagatigu raschu. Naw peemehrotu telpu, kur noturet sapulzes un isrihkojumus. Pilsoni par tàm negahdà, tapehz iniziatiwe janem strahdneezibas rokàs. Bet wispirms jadomà par organiseschanos. Orions.

Krote. Peenahkuschàm wehstulem pee mums eerihkota stingra „zensura“. Retu wehstuli adresats sanem, kas nebuhtu usplehsta un pehz tam ar milteem aisskiteta. Augstà pagasta waldischana us tahdàm nebuhschanam wehribu negreesch. Peeminà ilgi kroteneekeem palikS laukstaimneezibas beedribas, pehz beigteem mahjturibas kursteem, sarihkotais grosinu wakars, ar blauschanu un dserschanu, kà Slahtawas mehrneeku ballê. —s

Pagastu darbweschi un winu palihgi, pehz paschwaldibas departamenta aisrahdijuma aprinku waldem, apstiprinami amatos tikai pehz pahrleezinaschanàs par winu agrakàs darbibas praktiskumu un derigumu. Minetais rihkojums isdots noluhkà pazelt lihdsschinejo, deesgan nenokahrtoto, paschwaldibu darbwedibu. —s

Riga

Ministru kabineta sehde 27. now. 1) Peenem un nolemj eesneegt Saeimai: a) likumprojektu par schkirtu laulibu statistiku; b) pasta likumprojektu; 2) Apspreesch tekoschàs darbibas jautajumus.

Kontrabandas apkaroschanas konferenzê Helsingforsà Latwijas un Somijas preekschstahwji peeprasijuschi spert stingrus solus kontrabandas apkaroschanai. Tam pretojas Wahzijas un Igaunijas delegati, neatrodot stingribas paleelinaschanu par nepeezeeschamu.

Needras leetas isteesaschana teesu palatà atlikta, jo nolemj issaukt un pahrpratinat sekoschus leezineekus: Ulmani, Balodi, Semitanu, Bolschteinu, Saki, Kalninu, Paegli un Samsonu.

Japontschiku luhgums par apschehloschanu zeturtdeen, apschehloschanas komisijas sehdê pee walsts presidenta, noraidits. Noteesatee atrodas Daugawpili, kur ari notiks soda ispildischana.

Preses prahwas. Wakar Rigas Apgabalteesa isteesaja ministru presidenta W. Samuela suhdsibu pret laikraksta „Latwis“ atbildigo redaktoru A. Bergu, par „Latwja“ 102. numurà nodrukato H. Asara Satwerksmes Sapulzes sehdes atreferejumu, kurà bij runa par to, itkà deputats Firkss teizis, ka semkop. min. W. Samuels eespaidojis teesu.

Teesa sodija A. Bergu ar 2 deenam aresta un 360 latus naudas sodu, waj maksat nespehschanas gadijumà, par 6 nedelam aresta, bet H. Asa- 2 d. aresta.

Laikraksta „Darba Balss“ redaktoru P. Kuhlu sodija ar 3 deenam aresta un Ls. 135 naudas sodu, pahrwehrschot pehdejo, maksat nespehjas gad., 5 nedelas arestà par sch g. 12. februara numurà eeweetoto rakstu „Walsts darbineeki“

Anatola Fransa

Pingwinu Sala

Treschà grahmata

Widus laiki un renesanse

(Turpinajums)

Itkà nostiprinajusees ar ilgaku usturaschanos debesis, swehtlaimigà Orberosa darija tagad leelakos brihnumus par labu teem, kas nahza nolikt dahwanas us winas kapa. Wina dewa zeribas neaugligem seewam, suhtija sapnus launeem wetscheem, lai pahrleezinatu tos par winu jauno un nedibinati apschaubito seewu ustizibu, nowehra no Pingwinu semes mehri, lopu sehrgas, badu, wehtras un Kapedokijas puhkus.

Bet tais jukàs, kas ispostija walsti kehnina Kolika un wina pehztetschu laikà, bagatibas no swehtàs Orberosas kapa tika nolaupitas, klosteris nodedsinats, muhki isskleedeti. Tik ilgi un no tik daudseem deewbijigeem swehtzelneekeem eemihlais zelsch aisauga dadscheem un wirscheem un nosuda. Simts gadus brihnumdaritajas kapu apmekleja tik odses, sebeekstes un sikspahrni. Tad swehtà parahdijàs kahdam apkahrtnes semneekam Momordikam.

— Es esmu jaunawa Orberosa, sazija wina tam; tewi es isredseju sawas swehtnizas atjaunoschanai. Sludini schis semes eedsihwotajeem, ka no jauna nahks puhkis un ispostis Pingwiniju, ja wini aismirsis mani un negodinàs un nenesis dahwanas us manu kapu.

Mahziti pilsoni pahrbaudija scho parahdibu un nahza pee atsinas, ka ta ir ihstena un debeschiga, bet ne welnischkiga: wehlak eewehroja, ka Franzijà lihdsigos apstahkios swehtà Fideja un swehtà Katrine darijuschas un runajuschas tapat.

Klosteris tika atjaunots un tizigee pluhda turp no jauna. Jaunawa Orberosa darija arween leelakus brihnumus. Wina dseedeja daschadas, loti launas slimibas: blukkahju, uhdenskaiti, treeku un swehtà Wita deju. Muhki apsargaja kapu un dsihwoja apskauschamà bagatibà, kad swehtà Orberosa parahdijàs kehninam Drakonam Leelajam, pawehleja sewi atsiht par ta walsts debess aisgahdneezi un pahrweetot winas dahrgos pihschlus us Alkas katedrali.

Sakarà ar to, schis jaunawas smarschigàs relikwijas ar leelu gresnibu tika noweetotas galwas pilsehtas katedralê un noliktas altari, selta un emaljas schkirstà, kas isgrefnots bij dahrgakmeneem.

Basnizas kalps sahka atsihmet ar swehtlaimigàs Orberosas lihdsdarbibu notikuschos brihnumus.

Drakons Leelais, kas nekad nerima aissargat un zildinat kristigo tizibu, nomira wisleelakà deewbijibà un pameta basnizai leelas bagatibas.

3. nodala

Kehnineene Kruscha

Breesmigas jukas sekoja Drakona Leelà nahwei. Wina pehztetschus beeschi apwainoja glehwibà. Un ir ari taisniba, ka neweens no teem wisnotuk nesekoja sawam slawenajam senzim.

Drakona dehls, klibais Schums, neruhpejàs par to, lai peeaugtu Pingwinijas semes platiba. Boló, Schuma dehls, dewinus gadus wezs tika nonahwets no pils sargeem, tai brihdi, kad kahpa winsch troni. Winam sekoja tà brahlis Guns. Pehdejam bij tikai septini gadi, un winsch lahwàs waditees no sawas mahtes, kehnineenes Kruschas.

Kruscha bij skaista, isglihtota un gudra, bet neprata pretotees sawàm kaislibam.

Luhk, kahdeem wahrdeem zeenijamais Talpa issakas sawà kroniká par scho slaweno kehnineeni:

„Kehnineene Kruscha ar sejas dailumu un auguma staltumu war sazenstees ar Babilonas Semiramidu, amazonu kehnineeni Pentesileju un ar Salomi, Eroda meitu. Bet wina atschkiras ar sinamàm sawadibam, kuras war skaitit par skaistàm waj nejaukàm, skatotees pehz zilweku pretrunigeem eeskateem un pasaules spreeduma. Winai peerê diwi masi radsini, kurus ta slehpj sem sawàm selta matu schkeedram. Weena azs tai sila otra melna, kakls paschkeebts pa kreisi kà Makedonijas Aleksandram, seschi pirksti labà rokà un masa pehrtika galwa wirs nabas.

„Winas gaita ir waldneezisska un winas isturaschanàs ir laipna. Wina ir dewiga, bet ne katrreis prot ar prahtu apwaldit sawas dsinas.

(Turpmak wehl).

Kreewijas aristokratija Amerikâ

Lepnà kantori us West 41 eelas Nujorkà, kurà strahdà prahws puhlis wihreeschu un seeweeschu, klasifizedami statistiskos datus par karà zeetuscheem kungeem—schai „ahrsemju walodu informazijas kantori“ — eerodas „bijuschee“ zilweki, lai dabutu weetu, kur pelnit deenischko pahrtiku. Leelakà dala no schis ofises klienteem ir kreewi un wini ari istaisa wisinteresantako materialu. Te nahk behgli no Konstantinopoles teltim un starp teem ir wislepnakee bijuschee muischneeki un zitas sposchas swaigsnes if zariskà reschima laikeem. Ofises grahmatas rahda, ka kahds slawens zara wehsturneeks tagad strahdà ellas fabrikà, kà melna darba strahdneeks; winam lihdsàs kahds no Denikina generaleem. Kahds bijis leibgwardes ofizeers masgà automobilus; augstakàs teesas wirsprokurors weesnizà us Peektàs awenijas masgà traukus. Diwi no schahdeem kungeem nupat ir eenemti mahlderu junijà — weens bijis palkawneeks un otrs kara ahrsts. Kahds mahkslineeks strahdà hospitali un tikai walas brihschus war seedot sawam ihstajam arodam. Kahds Wrangeja armijas ofizeers strahdà bikswitu fabrikà un wina seewa (pardongaspascha) atkal odekolon fabrikà.

Lai nu kà, bet tomehr schee bijuschee leelkungi nem sawu likteni ar sinamu humoru. Tà nesen issolijuschi godalgas tam, kursch buhschot dabujis wisoriginalako darbu. Winnejis kahds bijuschais kriminels prokurors, kursch ir nodarbinats ispreezas fortà un kura weenigais usdewums pastahw eeksch tam — turet rokà peli, waj zitu kahdu masu kustoniti un ar to kahrdinat dresetu tschuhsku, lai ta kluhtu aktiwaka un ussautrinatu publiku ar saweem stikeem.

Sic transit gloria mundi!

„Str. N.“

kurâ bij aisstahrti Rigas Zentralzeetuma eeredni. B.

Eedsihwotaju weselibas aissargaschanas noluhkâ usdots peeprasit no maisnizu un friseeru weikalu kalpotajeem ahrstu atsauksmes par weselibas stahwokli.

Rigas pilsehtas Sozialâ apgahde pensijas kara inwalideem un karâ zeetuscho gimenem lihds schim issneedsa apleezibu numuru kahrtibâ, issludinot kahdâs deenâs pret kahdàm apleezibam pensijas sanemamas. Par tekoscho gada zeturksni pensiju sanemschana bij nolikta no 15—25. nowembrim inwalideem un no 25. nowembra karâ zeetuscho gimenem, nepeeturotees pee agrakàs kahrtibas. Saprotams, zaur to pirmajâs deenâs Sozialâ apg. bij garas „astes" un leela druhsmeschanàs. Teem pensiju sanehmejeem, kuri aisnemti darbâ, wajadseja kawet wisu deenu, jeb nostaigatees wairakas reises meklejot isdewigu brihdi pensijas sanemschanai.

Inwalids.

Uz eelas issweests mirejs. Bahtes sanatorijâ ahrstejees teescho nodokku d—ta Rigas inspekzijas darbwedis, tuberkulosslimais K. Sarinsch. Wakar no sanatorijas telefonets, ka Sarinsch israksitts un ar wilzeenu issuhtits uz Rigu. Pazelas jautajums, kur to sche noweetot. Dsihwokli naw eespehjams, jo tur winam kà weentulim naw apkopeja. Darba ministrija no sawas puses sino, ka Rigas slimnizas wisas pahrpilditas un usnemt Sarinu newar. Nes' kà buhtu beidsees, ja pats liktenis nesuhtitu Sarinam atweeglinajumu: atkal tahlruna swans — zelâ nomiris, lihkis issweests Auzes stazijâ un wehl tagad tur walajas. Jajautà, waj Bahtes sanatorijas administrazijai peederas israksstit slimneekus, 2 stundas pirms nahwes un wehl uz tik tahlu zelojumu wilzeenâ?

„J. S."

Konfiszeti reibinoschi dsehreeni, kà kontrabanda, uz Wahzijas twaikona „Johanna Russ". — Twaikona ihpaschneekam uslikts 6300 lati leels sods. Uz twaikona kontrabanda useeta jau wairakkahrt.

Daschadi sektanti ussahkuschi Rigâ, pilsehtas nomalès dsihwu agitaziju, sludinot pastara deenu. — Polizijai deretu scheem murgotajeem peegreest wehribu un aprobeschot lauschu mulkoschanu.

Ahrsemes

Protests pret Tompa noschauschanu

Parisê 23. nowembri eeradàs pee Igaunijas suhtna frantschu fabrikas strahdneeku delegazija, kura isteiza, kà ahrsemju laikraksti raksta, asâ weidâ protestu pret nezilwezigo Tompa noschauschanu. Igaunu suhtnis zentàs strahdneeku preekschstahwjus „apmeerinat", teikdams, ka Tallinâ wiss ir meerigi un nekas tamlihdsigs naw notizis. Frantschu rewoluzionaro strahdneeku ispildkomiteja par tahdu meloschanu sasaukusi un eesneegusi parlamentâ protesta rakstu pret igaunu suhtni. Ari Polijas seima komunistiskâ frakzija isteikusi protestu pret Tompa noschauschanu un Igaunijas teesu.

„Vorwärts'a" wehleschanu programa

Vorwärts'"a ilustretâ nedelas peelikuma pirmâ lapas pusê atrodas kahda Miruscho peemineschanas swehtdeenai weltita bilde: skeletu gahjeens brunâs un eerotschos; preekschâ strahdneeks, kas scho gahjeenu nowehro. Paraksts: „Strahdneek, domâ par krituscheem beedreem! Nelauj winu bendem nekad atgreestees pee Wahzijas wadibas!"

„Berl. Börsen Zeitung" no ta laika sawu slehdseenu: „Schis paraksts ir apmeloschana. Winsch war apsihmet tikai tos, kas pateesi wainigi pee krituscho zihnitaju nahwes. Tee, pirmkahrt, ir muhsu eenaidneeki, kas wehl arweenu grib wisu wainu par kara iszelschanos uskraut Wahzijai. Otrkahrt, wairakuma sozialdemokrati, jo tee balsoja par kara krediteem un tà padarija karu eespehjamu. Tà tad isnahk, ka nosaukums „Krituscho beedru bendes" war tikt atteezinats ari uz wineem.

Opozizija pret faschismu

Italijas senats nupat atteizees apstiprinat amatâ 4 Muffolini eezeltos senatorus — faschistus. Tas ir pirmais gadijums, kad senats usstahjas kà faschistu diktaturas eerobeschotajs.

Opozizija pret diktatoru Muffolini un faschisteem peeaug. Muffolini ir sawu lomu nospehlejis, nu wairs winam nawa ko teikt. War sekot tikai garlaiziga pehzspehle un noeeschana no skatuwes ar leelaku waj masaku trokšni.

Anglu prese par Kreewiju

Anglu prese pehdejâs deenâs seedojusi wairakus rakstus Anglijas-Kreewijas atteezibu nowehrteschanai.

„Taims" raksta: „Anglijas atteezibas pret Padomju Kreewiju ir loti weenkahrschas. Tirdsneezibas lihgums teek anulets, de jure paleek spehkâ. Kreewijas spehjas nemt dalibu starptautiskâ politikâ peerahdisees ne runâs, bet weenigi darbos.

Loid-Dschordscha „Deili Kronikl": Taisni Makdonalds isjauzis anglu-kreewu atteezibas, slehgdams lihgumus, kuri naw ispildami. Waldibai naw laika nodarbotees ar Makdonalda kluhdu laboschanu, bet wina daris wisu lai panahktu ar Kreewiju weenoschanos.

Strahdneeku partijas „Daily Herald": Jadomà, ka Padomju waldiba pahrak nopeetni neraudsisees uz diplomatisko sakaru paasinaschanos, kahdu issauks Tschemberlena ahrleetu politika. Jautajums par Sinowjewa wehstuli, protams, newar palikt tagadejâ stahwokli. Strahdneeku partija usstahsees, lai scho leetu pilnigi atklahj, jo ta nedrihkst tapt par krisi starptautiskâ politiskâ stahwokli.

Anglu prese weenbalsigi prasa diplomatisku sarunu ustureschanu ar Kreewiju un saimneezisku lihgumu noslehgschanu, jo tikai sadarbibâ ar Kreewiju buhschot eespehjams nowehrst krises saimneezisskâ un politiskâ dsihwê.

Besdarbs Wahzijâ. Besdarbneeku skaits Wahzijâ oktobra pirmâ pusê kritis no 435.000 zilw. uz 426.000 zilw., t. i. par 2 ar pus proz. **Austrijas walsts presidenta wehleschanas.** „Vossische Zeitung" wehsta, ka Austrijas walsts presidenta wehleschanàs usstahdijuschi kristigee sozialisti Dr. Hainischu, sozialdemokrati — Seitzu. **Protesti pret angku politiku Egiptê.** Anglijas strahdneeku partija nolehmusi sarihkot sestdeen un swehtdeen wisâs pilsehtâs demonstrazijas pret waldibas ustureschanos Egiptes konfliktâ. **Opozizijas kustiba Italijâ.** 300 wihru leels kauschu puhlis eelausàs Donelentas pilsehtas zeetumâ un atswabinaja 2 eepreekschejâ wakarâ apzeetinatos. Ar peenahkuscheem palihga spehkeem zeetuma sargi atjaunoja kahrtibu. — Lombardijas metalstrahdneeku saweeniba, protestejot pret ruhpneeku solidarisescha nos ar faschistu organisazijam, nolehmusi issludinat weenas deenas streiku. Daka ruhpneeku par to peedraudejuschi strahdneekeem ar lokautu. — Wisas parlamenta opozizijas partijas noturès 30. nowembri konferenzi Milanâ. Usaizinati peedalitees ari Seemelitalijas opozizijas partiju pahrstahwji. **Sodits juhras prefekts.** Bisertâ eeradusees Padomju Kreewijas delegazija, lai sanemtu Wrangela aisweesto Melnàs juhras floti. Delegaziju atteizees peenemt min. ostas juhras prefekts admirals Ekselmans, par ko atstahdinats no amata. **Kinas atsihschana.** „Daily Telegraph" sino, ka Padomju Kreewijas suhtnim Pekinâ Karachanam usdots atsiht jauno Kinas waldibu de fakto. Zitas walstis wehl to naw atsinuschas. — Pee Kolombas, Zeilonâ, uz wahzu twaikona „Pfalz", kas atradees zelâ uz Kinu, konfiszetas 4 lidmaschinas. **Afganistanâ** trona pretendenta, Abdelkrima kara spehks sakauts un pats winsch sanemts guhstà. LTA.

Strahdneeku dsihwe

Apawu strahdneeku apstahkli un protests

Rigas ahdu apstrahdataju saweenibas pilnâ beedru sapulzê 23. now. bij eeradušchees 57 b. Paschreisejo stahwokli ihsumâ apgaismo St. no ka redsami strahdneezibas neapskauschamee apstahkli, sakarâ ar smeekligi semajàm algam un darba truhkumu no weenas, un straujo dsihwes dardsibas peeaugschanu no otras puses. Wehl noskaidrojàs, ka neskatotees uz darba likumu un wina stingro papildinajumu tikai 5 no 17 darba weetam, par kuràm saweenibai ir dati, strahdà 8 stundas, zitur 9—14 un wairak stundas deenâ. Eenahk sinojums par 9 leelakàm apawu fabrikam, kur ari neteek eewehroti darba likumi. Kà preekschsihmigakà teek atsihmeta apawu fabrika „Erga", kura zitàm ir preekschâ tai sinâ, ka alga aplokshês teek ismaksata darba laikâ. Tas janem wehrâ teem beedreem, kuri sestdeenâs pehz darba beigschanas, 2—3 stundas stahw astê pee kantora durwim. Pehz debatem eenahk sekoscha resoluzija, kuru balsojot peenem ar wisàm balsim, 2 atturotees:

Resoluzija

„Rigas ahdu apstrahdataju atroda saweenibas pilna beedru sapulze, 23. nowembri 1924. g., apskatot patreisejo stahwokli konstatè, ka dsihwes dardsibai zelotees, kà ari pasuhtijumu truhkuma dehl, strahdneeku stahwoklis kluhst ar katru deenu launaks. Tamdehl usdod waldei scho jautajumu pahrnest uz plenarsehdi, un kopà ar pahresàm organisazijam, zaur RAB Zentralbiroju greestees pee waldibas ar atteezigu aisrahdijumu dsihwes dardsibas leetà. Pee kam prasa, lai galwenam kahrtam tiktu tuhliteji saimneezisli sakari atjaunoti ar Padomju Kreewiju, lai tahdà kahrtà nodroschinatu darbu ari Latwijas besdarba strahdneekeem."

Pahrejot uz daschadeem jautajumeem, daschi beedri issaka saschutumu par sozdem. ustureschanos pret strahdneeku beedribam, kuras naw sem winu eespaida un eesneedz sekoschu resoluziju: Eewehrojot pehdejâ laikâ laikraksta „Sozdem." parahdijuschos prowokatoriskos usbrukumus RABB un winâ eeejoschàm beedribam un presei, Rigas Ahdu apstr. arodsaw. pilna beedru sapulze, issaka sawu dsilako saschutumu par „Sozdem." nekreetneem panehmeeneem. Dara usmanigus pahrejos, wehl neapweenojuschos strahdneekus, lai nowehrstos no scheem pseido strahdneeku wadoneem un winu klikes." Resoluzija teek peenemta ar wisàm balsim, 2 atturotees.

Darba ministrijas „Besdarba Sekzija". Apmehram 2 mehneschus atpakal, meklejot darbu, eegreesos Darba ministrijâ, lai dabutu tuwakus paskaidrojumus par organisejameem kurseem besdarbneeku apmahzischanai amatam. Apkalpotajs, dabujis sinat, ko man wajaga, norahdija uz durwim, kur trekneem burteem krahsojàs usraksts: „Besdarba Sekzija" Sagatawojis jautajumu, atwehru durwis, bet telpâs nebija neweena zilweka. Brihtinu nogaidijis, eekahsejos, taisiju trokšni ar kahjam, domaju, kahds eenahks, bet welti. Apsehdees krehslâ, nolehmu gaidit. Pehz stundas eenahza kahda jaunkundse un mihli smaididama greesàs pee manis ar luhgumu, lai winu registrejot kà besdarbneezi. Atbildeju, ka ari es esmu besdarbneeks un gaidu jau weselu stundu uz kahdu eeredni, kam waretu isteikt sawu wajadsibu. Jaunkundse nosarkdama kaut ko nomurminaja un peegahjusi pee aktim, sahka tàs schkirstit. Kad wehl pehz stundas neweens neeenahza, saudejis pazeetibu aisgahju, bet jaunkundse palika raknajotees pa aktim un papireem.

Tagad, 25. nowembri, atkal eerados Darba ministrijâ, tai paschâ noluhkâ, bet eedomajatees, schoreis ar mani notika gandrihs tas pats. Tikai eeejot „Besdarba sekzijâ" atradu preekschâ weselus diwus „gaiditajus", kuri bij nogrimuschi dsilâ sarunâ. Sagatawojees uz gaidischanu, sahku klausitees. „Gaiditaji" runaja par sabeedristeem darbeem, politiku, gruhteem laikeem, beidsot pahrgahja uz pasaku stahstischanu, bet gaiditâ „augstâ" persona i nedomaja eerastees. Galigi apnizis un silti peekurinatâs telpâs sakarsis, nolehmu aiseet.

Aiswerot durwis, man itkà issmejoschi rehgojàs preti treknais usraksts: „Besdarba sekzija".

Ja, ihsta Besdarba sekzija, jo tur neweens nestrahdà. Sflodur.

Kulturpolitika

Tautas Augstskolas eekschejà dsihwe. Tautas augstskolas beedribas padomes sehde notika pirmdeen, 24. now. sch. g. No waldes sinojuma noskaidrojàs, ka 1. mahz. pusgadâ peeteikuschees 218 klausitaji. Wiswairak apmeklè Dr. phl. T. Zelma lekzijas. Wissemakais klausitaju skaits lekzijâ — 6. Daschas lekzijas newareja notikt, klausitaju truhkuma dehl. Ari schogad, no T. augstsk. isglihtibas min. israidijusi L. Paegli, lai gan likàs, ka Ausejam aisejot, puhtis ziti wehji. Faktisko klausitaju skaitu naw eespehjams noteikt, jo naw iswesta klausitaju registrazija. No lekziju maksam atswabinati tikai 16 zilw. Preekschkursos registrejuschees — 148 kl. bet apmeklè tikai — 96. Patlaban pastahw tschetras grupas, bet tuwakâ nahkotnê jalikwidè 3. gr. klausitaju truhkuma dehl. Kas par eemeslu klausitaju aiseeschanai, atbildi preekschkursu waditajs nedewa Preekschkursu ustureschanai pag. mehnesi bijis japeemaksà Ls. 150.

Dramatiskâ studijâ 47 kl. Darbs sadalits 2 grupâs. Studija lihds schim spehjusi tikt zauri ar saweem lihdsekleem. Ir pat atlikums kasê.

Sihmeschanas studijâ peeteikuschees 70 kl. bet apmeklè tikai — 30. Klausitaju aiseeschana stahdama sakarâ ar wadibas un pasneedseju mainu studijâ. Studija materiali sewi attaisno.

Techniskee kursi newar notikt, jo peeteikuschees loli mas klausitaju. Winu darbiba ar 1. dez isbeidsas. Tàpat newar darbotees komerz-sinibu kursi. Pehdejos nodomats nodibinat 2. mahz. pusgadâ. — T. Augstskolas koris apweeno ap 50 dseedatajus. Teek algots dirigents. Kora gatawibas spehjas jau sinamas plaschakai publikai.

Tahlak walde sino, ka nolehmusi likwidet T. A. kl. klubu. Kluba pilna beedru sapulze uz to jau reagejusi un winas pahrstahwis eesneedz sapulzes resoluziju un aisrahda uz kluba nosihmi T. A. tagadejâ dsihwê. Gala isnahkumâ lomehr — kluba likwidazija kahds lehmums tika peenemts ar 5 balsim, 3 pretbalsojot. Pee mineteem sakteem jaaisrahda, ka T. A. tagadejâ wadiba noleedz katru klausitaju paschdarbibu. Neesot wajadsigas klausitaju organisazijas, jo winas nekahdu materialu labumu T. A. dot newarot. Ja gribot, lai eestahjotees jau pastahwoschâs organisazijâs. Tihri ausejisks aisrahdijums! Wajaga T. A. istihrit no katras paschdarbibas! Tà domà wadit T. A. tagadejà walde un padome. Loti behdigi! Tas war buht klupschanas akmens T. Augstskolai.

Jakonstatè, ka klausitaju atrauschanàs preekschkursos, sihmeschanas studijâ un wispahr lekzijâs, stahdama sakarâ ar scho kursa mainu. To paskaidro klausitaji. T. A wadiba negrib saprast, zik leels saudejums buhs Tautas Augstskolas pagrimschana un pirmâ weetâ stahda klikes intereses, bet ne wisas strahdneezibas. Ja Tautas augstskola grib pastahwet, ir nepeezeeschama tagadejà kursa maina. To prasa winas nahkotne un ar tagadne.

Klausitajs.

Mahksla

Teatru kongresâ

(Turpinajums).

Otrâ deenâ, 26. now. kongress iswehl redakzijas komisiju: Simsonu, Munzi, L. Paegli resoluziju saskanoschanai un pahreet uz sinojumeem no weetam.

Munzis sino par Dailes teatra prinzipeem. Teem pamatà ir teatra sinatne, kuru peekopj ari Meierholds un Tairows, kaut gan pehdejo zelt ir zitadi. Sahkumâ Dailes teatra stahwoklis bij materieli loti gruhts. Publikas nebij, prese usbruka. Wajadseja peelikt wisus spehkus, lai nenoeetu dibenâ. Otrâ gadâ sanehma pabalstu no waldibas. Wareja uswest jau „Peru Gintu", „Diwpadsmito nakti" u. t. t. Turpmak stahwoklis uslabojàs, lihdsekli nahza no Kulturas fonda, wareja jau deklaret teatra prinzipus. Peektà sesonâ wareja peenemt Simsonu kà isrunas pasneedseju, ar ko tika nowehrsts leels truhkums. Atwehrta ari studija, kur audsina akteerus Dailes teatrim. Repertuarâ lugas, kur nekriht swarâ idejiskais saturs, bet szenisklàs eespehjamibas. Wislabak gahjuschi „Seschi masi bundseneeki" 40 reisas. Idejiskas lugas naw gahjuschas.

No Leepajas teatra Dreifelds dod plaschu pahrskatu par teatra attihstibu un darbibu, no kura redsams, ka L. T. ir weens no wezakeem un darbigakeem teatreem Latwijâ.

Jelgawas teatrs usfahzis sawu darbibu 1920. g. un winu ustur Latweeschu beedriba. 1923. g. tur jau 15 profesionalu akteeru. Pag. sesonâ bijuschas 116 israhdes. Trauzê kino un daschadi uguns rijeji. Apmeklê teatri pamas.

Daugawpils teatri ustur un pahrwalda sabeedriskas organisazijas, kas nosaka ari repertuaru. Akteeri pa leelakai dalai nodarbojas daschadâs eestahdês. Pag. gadâ israhditas 25 lugas, ar 459 zaurmehra apmekletaju skaitu. Schogad—21 lugas, ar 527 zaurmehra apmekletaju skaitu.

Wentspils teatrs dib. 1920. g. usturets no daschàm sabeedriskàm organisazijam un darbojas gruhtos apstahklos. Besdarbs. Kino. Schini sesonâ israhditas 12 lugas. Paschlaik teatri krise, akteeri streiko un reschiforš tapat, jo organisazijas (galigee reakzionari) neapmeerina winu prasibas, bet progresiwàs organisazijas teatri nepeedalas.

Kuldigas teatri ustur 16 organisazijas. Darbiba sahkta 1922. g. Pag. gadâ 31 israhde, schogad 14 israhdes. Dekorazijas schogad glesnojis O Skulme. Schì sesona ussahkta ar 230.000 rbl. leelu deficitu. Tas pa dalai segts ar eenahkumeem no „Muhsu sentschi" israhdes brihwâ dabâ, kur peedalijàs 1345 skatitaju. Pehdejâ laikâ dala no kreisakàs strahdneezibas teatri wairs nepabalsta.

Zehsu teatrs rosigi darbojàs jau pirms kara. 1919. g. bermonteeschi nodedsinaja beedribas namu, kas tagad uszelts par jaunu. Winu ustur Zehsu saweesigà beedriba. Pee teatra saistiti 2 reschisori un 6 algoti akteeri. Schogad notikuschas jau 22 israhdes. Zaurmehra apmekletaju skaits 531.

Walmeeras teatrs atrodas sabeedrisku organisaziju rokàs. Starp schim organisazijam ir ari pilsehtas walde kas atswabina teatri no nodokleem, apkaro daschadas lubu israhdes un wispahri aisstahw teatra interefes. Pirmâ sesonâ (1923. g.) 33 israhdes, schogad jau 17 israhdes. Zaurmehrâ 429 apmekletaju.

Zelojoschais teatrs sahka darbotees 1922. g. 3 gadu laikâ notikuschas 203 israhdes 58 weetâs. Israhditas 21 luga (9 originali, 12 tulkojumi). Resch. Pluhme konstruejis skatuwi, kura peemehrojama gandrihs wisàm israhdem. Zaurmehra apmekletaju skaits 268 zilw. Neraugotees uz Kult. fonda pabalstu, stahwoklis paschreis loti gruhts.

Sinojumus no pahrejeem teatreem atleek lihds turpmakam.

(Turpmak wehl).

Dailes Teatrs. Schodeen, 29. now., plkst. 1/28 wak. „Zesars un Kleopatra". Swehtdeen, 30. now., plkst. 2. d. par strahdneeku isr. zenam „Mehrneeku laiki" un plkst. 1/28 wak. „Zesars un Kleopatra".

Otrdeen, 2 dez., plkst. 5 p. pusd. skolneeku israhdê „Zesars un Kleopatra" un treschdeeen. 3. dez., plkst. 6 w. kareiwju isr. „Plaÿpigas seewas".

Nazionalais Teatrs. Schodeen, 29. now. „Ahrpus likuma". Swehtdeen, 30. now. pl. 2 deenâ „Prahta zilweki", 7 wak. „Ragana".

Nazionalà Opera. Schodeen, 29. now. tscheku wijolu wirtuoses Kitijas Tscherwenkowas konzerts. Pirmdeen, 1. dez. Reitera kora konzerts.

M. Wedrinskajas melodeklamazijas wakars swehtdeen, 30. now. konserwatorijâ.

Teatrs „Schar-ptiza" Brihwibas bulw. 2/4. Nadeschdas Wasiljewnas Plewizkajas weesu israhdes. Sahkums swehtdeenâs pl. 5, 7 un 9. Darbdeenâs 7 un 9.

Aisrahdijumi

Latw. Darba Jaun. Kulturas Beedriba sarihko swehtdeen, 30. now., plkst. 8 wak. Kr. Barona eelâ 92, ds. 1. Fr. Goliata lekziju „Schkiru zihnas elementi senak un tagad". Eeeja pret seedoj.

Tirdsn. un Ruhpn. kalpotaju arodsaweeniba sasauz swehtdeen, 30. now. pl. pus 2 deenâ Brihwibas eelâ 67, ds. 1 tirdsn. un ruhpn. kalp. un strahdn. masu sapulzi. Jautajumi: 1) Tirdsn. un ruhpn. kalp. un strahdn. patreisejais stahwoklis. 2) Dsihwes dardsiba un algas jautajums.

Latw. Darba Jaun. Kult. b-bas sab. sin. sekziias sehde swehtdeen, 30. now., plkst. pus 12 deenâ, Kr. Barona eelâ 92, ds. 1. Ref.: „Kapitala zihnas weidi".

Tautas Augstskolas koris sarihko schodeen, 29. now., dselsszelneeku beedribâ Awotu eelâ Nr. 4, flehgtu Andreja wakaru. Programâ: L. Paegles referats: „Mahkslas wajadsiba", dseedaschana, deklamazijas, musika, rotalas un deja.

Plkst. 12 „nakts awise" — humors un satira. Eeeja kora dalibneekeem un winu eewest. weeseem. Sahkums plkst. 8 wak., beigas — 3 rihtâ.

Rigas maiszepeju arodbeedriba, Gildes — maisneeku Amatsellu beedriba un Wislatwijas Zentralbirojs sasauz swehtdeen, 30. now. plkst. pus 12 deenâ Matisa eelâ Nr. 11/13 maiszepeju masu sapulzi, ar referatu par nakts darbu noleegschanu maisnizâs, pehz kura sekos debates.

RABZ klubs sarihko swehtdeen, 30. now. pl. pus 6 w. R. Drilla referatu par tematu „Sinatniskà darba organisazija". Pehz referata scharade un deklamazijas. Eeeja pret seedojumeem.

Rigas metalstrahdneeku arodbeedriba sasauz 30. now. plkst. 10 rihtâ, Brihwibas eelâ 67, ds. 1, pilnu beedru sapulzi. Deenas kahrtibâ referats „Eksistenzes minimums un darba alga", waldes sinojumi un daschadi jautajumi (par eestahschanos Bernes metalstrahdneeku arodinternazionalê).

Rigas kimiskàs ruhpn. strahdn. arodbeedriba sasauz pilnu beedru sapulzi, swehtdeen, 30. now. pl. 11 rihtâ Brihwibas eelâ 67, ds. 1. Beedrus, kam buhtu minetâ deenâ nokahrtojamas maksaschanas, luhdsam eerasteès pl. 10., lai noteiktâ laikâ waretu sapulzi eesahkt.

Wehstules redakzijai

Sakarâ ar polemiku starp „Laikmetu" un „Sozialdemokratu", pehz kuras es sozialdemokratu partijas pilnâ beedru sapulzê no dascheem schis partijas atbildigeem darbineekeem itkà kwalifizets „par legalu nelegalas partijas beedri ar noluhku man kaitet, turu par wajadsigu pasinot atklahtibai, ka neesmu nekahdas legalas waj nelegalas partijas legals waj nelegals beedris, bet neatkarigs literaturas un kulturas darbineeks, kas weenmehr usskatijis par sawu peenahkumu godigi un atklahti aisstahwet strahdneeku interefes. Protesteju pret katru tamlihdsigu usbrukumu, ja tahdi buhtu notikuschi, kà pret launprahtigu insinuaziju un denunziaziju.

Scho wehstuli nosuhtu abàm minetàm awisem. Leons Paegle.

„Laikmeta" redakzijai

Darba lauschu preses usdewums ir leelaks, nekà wina to pee paschreisejeem apstahkleem spehj weikt. Blakus tekoscheem deenas jautajumeem, tur jabuht ari plaschakeem pahrskateem un nowehrtejumeem par daschadu strahdneeku organisaziju darbu. Jabuht ari plaschai sabeedrisku- teoretisku jautajumu istirsaschanai. Te darba daudz. Runajot par muhsmahju apstahkleem, jawehlas, lai „Laikmetâ" tiktu plaschaki rakstits par strahdneeku arodbeedribu, kulturelo un zitu organisaziju darbibu. Jabuht sinojumeem par RABZB. Strahdneeku prese kalpo tikai strahdneezibas wajadsibam un tadehl wiss, kas atteezas uz strahdneezibas zihnu par sawa materialà, teesiskà un kulturelà stahwokla uslaboschanu, jaapgaismo. Lihds schim plaschakàm darba lauschu masam gandrihs nekas naw sinams par arodneeku srakzijas darbibu Rigas pilsehtas domê un pilsehtas komisijà. Tà tas nedrihkst buht, un schee jautajumi plaschi un wispusigi jaapgaismo. Jaraksta par srakzijas likteneem, jaraksta par winas istureschanos pee atsewischku jaut. islemschanas, jaraksta plaschaki par pascheem scheem jautajumeem, lai strahdneezibà raditu pret teem interesi. Sinojumi, par strahdneeku organisaziju un domê wehleto strahdneezibas preekschstahwju darbibu, nedrihkst nekad pasust no „Laikmeta" slejam. Jasino par RABZB plenarsehschu un presidija lehmumeem, jasino par domes srakziju sehschu lehmumeem, jasino ari par atsewischku arodbeedribu walschu sehschu lehmumeem strahdneezibu interesejoschos jautajumos. Blakus tam jasino par paschu scho organisaziju stahwokli, wehsturi, attihstibu. „Laikmeta" korespondents nedrihkst truhkt nekur, kur runà par strahdneezibu. Strahdneeku preses milsigo nosihmi mehs pat apsweht newaram. Tadehl neweena sleja, neweena rinda, nedrihkst tikt atstahta bes ismantoschanas strahdneezibas usdewumu, wajadsibu, peenahkumu apgaismoschanai. Jaraksta par strahdneeku kustibas stahwokli, par wisàm jaunàm parahdibam schai kustibâ; jadod scho parahdibu nowehrtejumi, janoskaidro strahdneezibâ waldoschàs domstarpibas, jaraksta par strahdneeku kulturu; par strahdneeku isglihtibu, teatri, literaturu u. t. t. Jaeeweeto ari plaschaki raksti par wispahrejeem sabeedriskeem jautajumeem— tautsaimneezibu, filosofiju, wehsturi, etiku, estetiku u. t. t. Katra rinda jaisleeto strahdneezibas schkiras apsinas iskopschanai. Pahrrunu kahrtibâ jaeeweeto raksti par swarigakeem deenas jautajumeem, atteezoschos uz strahdneezibu. Jaeeweeto sistematiski zitati no strahdneeku kustibas darbineeku raksteem un runam. Jaeepasihstina strahdneezibu ar ahrsemju proletariata zihnam un kustibu; ari ar winu mahkslu, literaturu. Bes paguruma japausch strahdneezibâ, organisazijâs, weenibas, isglihtibas, sinatnes, sabeedribas aktiwitates prinzipi. Jaeepasihstina strahdneeziba ar jaunakeem sinatnes sasneegumeem un schee sasneegumi janowehrtê.

Tahds, pehz manas pahrleezibas, „Laikmeta" zelsch — katra weena rinda jaismanto strahdneeku leetas wirsischanai pretim uswarai. Bet galwenais — ikweenam apsinigam Latwijas strahdneekam jabuhi netikween „Laikmeta" lasitajam, bet ari wina korespondentam.

Dewitais.

Pehdejâ brihdî

Sazelschnàs Egiptê un Sudanâ.

Kairâ, 28. now. Reuters. — Sudanas galwas pilsehtâ Chartunâ sadumpojuschees 2 Sudanas kahjneeku bataljona wadi un eelaususchees kara slimnizâ kur nogalinajuschi 3 ahrstus. Anglu kara spehks apschaudijis nemeerneekus, nodaridams teem smagus saudejumus. Tuwaku sinu par sazelschanàs eemesleem un kahrtibas atjaunoschanu truhkst. Telegrafa satiksme starp Egipti un Sudanu pahrtraukta. Tapat aptureta kahrteja wilzeenu un twaikonu satiksme. Kairâ aresti turpinas. Apzeetinato starpâ 4 parlamenta lozekli un daudz rewoluzionaro studentu.

Islabojums

Justus rakstâ **„Juku laiki"** etz. eeweesuschàs sekoschàs nepatihkamas drukas kluhdas: 21. nr. pirmâ slejâ nodrukats „labakee laiki", jalasa — leelakee laiki", otrâ slejâ nodrukats „walstisko pateesibu", jalasa — „wehsturisko pateesibu. 22. nr. treschâ slejâ nodrukats „waru un maisi", jalasa — „meeru un maisi". 23. nr. 3. slejâ nodrukats „atalgota kuna weeta", jalasa — „krona weeta"; „radikalakee labineeki" — „radikalakee leelineeki"; „ilgi saturetee laimes awoti" — „liritas awoti".

Atbildigais redaktors: J. Wilfons
Isdewejs: Komandit-sabdr. „Burtneeks"

Drihsumâ isnahks
Strahdneeku
Laika grahmata
1925. gadam.

Saturâ starp zitu I. stahsti un dsejoli no L. Laizena, L. Paegles, A. Kurzija, A. Upischa u. z. II. Raksti par strahdneeku apdroschinaschanu, strahdneeku teatri, basnizu un religiju, laukstrahdneeku stahwokli u. t. t. III. Pahrskati par Rigas A.B. Zentralbiroja darbibu, strahdneeku stahwokli Eiropâ, darba jaunatnes kustibu, latweeschu literaturu, Tautas Augstskolas un Ahrpusskolas Isglihtibas Kongresu darbibu. IV. Daschadi praktiski norahdijumi beedribam, lektoru un lekziju sarakstS, eeteizamu lugu repertuars ar sihkakeem norahdijumeem, adreses u. t. t.

Isdewejs R.A.B. Zentralbirojs.

Tautas Augstskolas koris
sarihko sestdeen, 29. now, sch. g. Dselsszelneeku beedribâ Awotu eelâ Nr. 4.
flehgtu Andreja wakaru.
Programâ: L. Paegles referats „Mahkslas wajadsiba". Dseedaschana, deklamazijas. musika, rotalas un deja. Plkst. 12 „nakts awise" — humors un satira. Eeeja: kora dalibneekeem un winu eewesteem weeseem.
Sahkums plkst. 8 wak., beigas — 3 rihtâ.

Wisi!
Swehtd., 30. now. sch. g., Brihwibas eelâ Nr. 67, ds. 1., p. 1 1/2 d.
us
Tirdsneezib. un ruhpn. eestahschu kalpotaju un strahdn.
masu sapulzi.
Referati:
1) Tirdsneezibas un ruhpneezibas kalpotaju un strahdneeku patreisejais stahwoklis.
2) Dsihwes dardsiba un algas jautajums.
Nahkat wisi un laikâ!
Tirdsneezibas un Ruhpn. arodu sav. walde.

Rigas metalstrahdn. aroda saweeniba
sasauz swehtdeen, 30. nowembri plkst. 10 rihtâ, Brihwibas eelâ Nr. 67, ds. 1
pilnu beedru sapulzi
Deenas kahrtibâ: 1) referats „Eksistenzes minimums un darba alga", 2) waldes sinojumi, 3) daschadi jautajumi.
Beedri teek usaizinati neistruhkstoschi eerastees. Walde.

L. T. B.
Zelojoschais Teatrs.
Sloka — 29. nowembri
Brakko komedija
„Negataws auglis."
Sabilê — 30. nowembri
Halbes drama
„Straume"

Dailes Teatrs.
Schodeen, 29. now. p. 1/28 w.
„Zesars un Kleopatra".
Swehtdeen, 30. now. pl. 2. d.
strahdneeku israhdê
„Mehrneeku laiki."
plkst. 1/28 wakarâ.
„Zesars un Kleopatra."

Nazionalais Teatrs.
Schod., 27. now. p. 7 wak.
„Ahrpus likuma"

Nazionalà Opera.
Schod., 29. now, plkst. 7 wak.
Tscheku wijolu wirtuoses Kitijas Tscherwenkowas.
Konzerts.
Pirmdeen, 1. dez. p. 7 wak.
Reitera kara konzerts.

Eespeests „Erko" spestuwê, Meesneeku eelâ 4.